

A kongresszus elé

Ünnepre készülünk, a Magyar Egyházzenei Társaság által szervezett IV. Magyar Egyházzenei Kongresszusra. Budapest, Debrecen, majd ismét Budapest után a helyszín Pápa. Ahogy a Régi Zeneakadémia és a Debreceni Református Kollégium volt, most a Pápai Református Kollégium lesz sokkal több mint helyszín: szellemi-lelki környezet. Mert ez is mind hozzájárul az ünnephez: a finoman elegáns vagy nemesen erőteljes épületek, a történelem levegője és a folyamatosság érzése — e jó alapvetéssel létrehozott, s ezért időtálló intézmények és a nékik otthont adó, messzi jövődönek szánt építmények nem a múltnak holt maradványai, ma is élettel vannak tele.

Ez a háromnapos ünnep értünk van: hogy kiszakadjunk a mindennapok monotóniájából, rutinjából, szürkeségéből. Még a legjobb ügybe, így közös ügyünkbe, az istentiszteleti zene szolgálatába is bele lehet fáradni, ha időközönként nem állunk meg, nem pihenünk, nem töltekezünk. Még a szellemileg kellőképp fölverte, testében kopásálló, hitében nem ingadozó egyházzeneésznek is időről időre szüksége van a tapasztalatok kicserélésére, új impulzusokra vagy a régiekben való megerősödéssre, s ennek kereteként a sok helyről összejött, színes kollégiális közösségre, a közös istentiszteletre és az éneklésre, a baráti beszélgetésre és a felelősségteljes vitára. Örülünk jó előre az ünnepnek, még ha akár a szervezés, akár az időnk felszabadítása, az utazás, a részvétel áldozattal jár is — az áldozat nélkülözhetetlen része az ünnepnek. És az se zavarja meg örömeinket, ha sokan a hivatalosok és hivatalosak közül, nem nehéz körülményeik, halaszthatatlan teendőik miatt, hanem saját elhatározásukból, nem jönnek el az ünnepre. Akár mert nem vállalnak közösséget velünk, akár mert nem tudják az ünnep értelmét.

Az ünnep sokkal mélyebb, sokkal gazdagabb valóság, mint az egyszerű pihenés, és különösen mint az édes semmittevés, a céltalan kikapcsolódás. Mély, belső, semmivel nem pótolható emberi szükségletből ered. S mégis, mind a társadalmi, nemzeti ünnepek, mind a kisebb közösségek összetartozását kifejező, rendszeres vagy alkalmi, pl. családi vagy foglalkozási csoportokhoz kötődő ünnepek (mint most, a kongresszus), mind pedig, ami sokkal fontosabb, a vallási ünnep értelmének tudata nemcsak világi környezetünkben, hanem egyházainkban, mi magunkban is elhomályosodott. Az utóbbi okai sokfélék: racionalizáló megfontolások, a vallási-egyházi ünnepek tudatos vagy öntudatlan kiüresítése, méltatlan kereskedelmi, fogyasztói, politikai célokhoz való hozzáigazítása, az ünnepek idejének, rendjének megbolygatása, az üdv-történet nagy eseményeinek ünneplése mellé vagy helyett önmagukban nemes, de amazokhoz nem mérhető jelentőségű megemlékezések elszaporodása, történelmi-politikai események vallási, valójában pótvallásszerű átszínezése. Ezért tűztük ki a kongresszus fő témájának az ünnep teológiai, liturgikai, egyházzenei értelmének újragondolását. Tanuljunk együtt ünnepelni!